

DOMAČI - PRIJATELJ.

LETNIK VI.

PRAGI, 1. NOVEMBRA 1909.

ŠTEV. 11.

KSAVER MEŠKO:

NARODNA.*)

Kako bom ljubila, me srce boli,
saj lanski moj fantič pozabljen še ni,
pozabljen bi bil, ko bi tak lušten ne bil,
pa je bil lušten tako, da pozabljen ne bo.

Kako bi naj drugega vzela sedaj,
kako bi pri drugem imela naj raj,
ko pa prvi v zemljici hladni mi spi,
in po njem me srce tako hudo boli.

Kako bi naj drugemu dala srce,
ko pri prvem so vedno vse misli, želje;
po noči, po dnevi srce zanj medli,
le k njemu, le k njemu v gomilo želi.

Ko zemljica črna zakrila me bo,
pa morda ljubezen minila me bo;
ne bo me minila, saj združim se z njim,
in v večni ljubezni veselim se z njim...

VERA:

POMLAD.

Solnce je bilo zašlo. Samo nad gorovjem je še ležal širok, svetel oblak, poln solnčne luči. Polagoma se je razblinjal, ugašal in padal za vrhove. Vsa dolina se je pogrezala v topli junijski večer.

*) Prva kitica je narodna, uglasbena od G. Bajuka. Na prošnjo nekega pevskega društva sem razširil pesem in jo podajem tako v rabo pevskim zborom.

Ona je ležala na hribu v travi. Za njo je temnel gozd, hrasti in bukovje, ponekod se je zasvetila iz teme srebrna breza. Naslonila se je na drevo in zrla navzdol. Drobna, že vsa izhojena stezica se je špuščala po hribu, po položnem hrbtu, zasenčenim z jablanami, ki so rastle v lepih, ravnih vrstah in se gubila med dišečimi, rjavimi kopami sena. Kosci so se vračali domov. Nekdo je glasno zaukal na poljski poti, do sem gori se je zablislila svetla kosa. — Zdrznila se je in mehanično zagrebla roko v lase. Počasi, nekako neodločno se je ozrla med sklonjene jabolane, kjer je ravno ginila njegova postava. Videla ga je, kako je šel, glavo nekoliko upognjeno, široki klobuk potisnjen globoko na čelo. Stopal je hitro, z burnimi, širokimi koraki. Obrnil se je na ovinek, kmalu ga je skrtil hrib.

Zasopla je globoko. Mislila je, da ji bo vse laže po tem, kar se je bilo zgodilo; a ostalo je nekaj neprijetnega, grenkega v njej. Še vedno je videla izraz na njegovem obrazu, ko je govorila tiste besede. Obrvi so se bile nekoliko dvignile, ostra poteza na licu se je bila poglobila. Ves obraz je postal ponosen, samo ustnice so se nekoliko zategnile, kakor v bolesti. A le za hip. Potem je pomaknil klobuk še globlje na čelo, pozdravil malomarno, skoro prezirljivo in se spustil po stezi navzdol. Nič več se ni ozrl. —

Zaprla je oči in še enkrat natanko premislila vse. Sedaj je šel, a vendar je prišlo drugače, kakor je hotela ona. Rekla mu je trde besede, a pravega vzroka ni povedala, ker ga sama sebi ni upala priznati. Čutila je, da je storila vse pod vplivom čudnega, nejasnega nagona, pa vedela je, da je moralo priti tako. Rekla mu je, da nima onega mladostnega idealizma, ki zahteva žrtev za druge, da ne more hliniti ljubezni, ker hoče sama sreče in življenja. In ta žrtev bi mu ne koristila. Spoznal bi jo nekega dne in ponižala bi ga brezmejno, njej pa bi zagrenila vse misli, vsa čustva. —

Govorila je prepričevalno, mirno, a čutila je obenem da so to le besede, ki skrivajo resnico. Čutila je neizprosni ukaz, ki je zahteval, naj se odpove tej ljubezni.

Vznemirila se je. Čemu jo je dramil? Bilo je toliko drugih, lepih, veselih, zdravih. Naj bi jo bil pustil v njenih žalostnih sanjah. Saj ni vedel, da je bolna, zato je morala govoriti tako. Besede so bile vse drugačne kot misli, ustrašila se jih je, ko jih je slišala, tako tuje in neresnične so bile. Ljubil jo je. Kako je bilo to mogoče? Oh, ko bi bil vedel, bi je ne ljubil. Nikdo ne ljubi bolnih ljudi; samo pomilujejo jih. Trepek smehljal j ji je šinil preko ustnic. Tudi on bi jo pomiloval. Njo pa je poniževalo. Ni hotela takih beraških darov in ni hotela biti hvaležna, zato je molčala o tem.

Slonela je na drevesu, čelo nagubano, oči uprte v temno polje pod seboj. Listje na okoli je šumelo. Po cesti je priropotal

voz, hlapec je zakričal, počil z bičem in voz je izginil za črnim skednjem.

Niso se dale odgnati misli, srce je bilo polno dvomov in grenkobe. Spomnila se je vseh malenkosti, vseh trenutkov, ko je jela čutiti tesnobo v prsih. In zdravnikov obraz je bil resen. Čeravno se je smehljaj. Ni se več iznebila občutka, da ji nekaj prikrivajo, a vprašati se je bala. Od tedaj je stalo nekaj temnega za njo, da je vedno čutila njegovo senco. Tudi če ni mislila nato. Niti bolno se ni čutila. Le včasih jo je zgrabilo nekaj v prsih in v hrib je šla trudoma. A neprestano je bila v njej nekaka grenka bojazen pred pomilovanjem, ki ji je bilo neprijetno, kakor bi jo kdo žalil v ponosu. Zato ni napram drugim nikdar govorila o boleznih, in če je kdo kaj omenil o tem, se je vznemirila do bolesti. —

Ni vedela, da je bila velika življenska sila, ki ni hotela vedeti nič o smrti, in ki je čakala sreče in ljubezni s poslednjim živcem. In danes se je dvignila s podvojeno močjo, uprla se je, ker je začutila oni kruti ukaz odpovedi, — in vendar se je odpovedala — —

Ona se je spomnila onega večera, ko je sedela na vrtu. Na verandi je gorela luč in lila na peščeno pot. Sestra se je sklanjala nad lončke z rožami in jim prilivala. Ona je videla mehko linijo njene postave in obraz ki je bil zdrav in poln življenja. Tedaj ji je prišla nenadoma misel, da je vse le sanjala. Tudi ona je bila zdrava in lepa, vsa bolezen je bila le namišljena. Saj so bile roke še polne in lepe, na obrazu tudi še ni bilo sledu nikake bolezni. Ravno včeraj ga je tako natančno opazovala v zrcalu. — — Smehoma so pridrveli otroci po vrtu. Tekli so v hrib in slišala je njihove vriskajoče glasove, ki so padali v dolino. Videla je pred seboj njihove sklonjene postave, ki so hitele v hrib in zaželela je, da bi šla tudi tako burno, veselo. Zasmejala se je in se zatekla. Tedaj pa se ji je vzvrtelo v glavi, v prsih jo je stisnilo, srce je zastalo. Skoraj da je padla, noge so postale težke in so se tresle.

„Ali ne moreš?“ je zaklical deček.

„Ne, nočem!“ je rekla trudoma in trdo. Potem se je obrnila in odšla počasi. Obrvi so bile skrčene, v lice je bila bleda. Sram jo je bilo, in ni hotela reči, da ne more, dasi ni bila kriva. V onemoglem srdu je stisnila pesti. — —

— — — Vzdrnila se je. Dolina je že izginjala v sencah, le zidovje belih poslopij se je svetilo. Pred kapelico na poljski poti je brlela lučka. Povsod se je razgrnil večer. Do gora, ki so kipele mogočno in visoko nad ravnino. Nebo nad njimi je bilo vse posuto z zvezdami. Rada je gledala to migljajoče nebo. Zazdelo se ji je včasih nenadoma, kakor da se zgrudijo gore in pade nebo na zemljo. Vse zvezde so ji zableščale pred očmi.

Pozabila je v takih trenutkih na vse drugo, prevzel jo je globok mir. Zaprla je oči in se nasmehnila. Vse misli šo odšle daleč proč; tako ga je pozdravljala.

Zganila se je. Iz vrta pod hribom se je začul dolgozategel glas. Priplaval je do vrha in se izgubil med drevjem. Klicali so jo.

Vstala je in odšla po stezi, po isti, kot prej on. Grenko ji je postalo ob spominu. Pri jablanah, že vseh zakopanih v mraku, je postala. Zazdelo se ji je, da se mora nekaj zgoditi. Nekdo pokliče na hribu, pride za njo z lahnimi koraki in jo potolaži. Stala je nekaj časa s povešeno glavo kakor bi čakala. Potem se je ozrla in se skoro glasno začudila, da se ni zgodilo. Gozd je stal za njo tih in teman, samo veter je šumel med drevjem. Tedaj je okrenila glavo in počasi odšla navzdol. — — — — —

Zima je bila dolga in ledena. Kakor da nikoli več ne posije solnce, je mislila Ana. In vendar se je skoro bala pomladi. Slišala je večkrat, da umirajo spomladi vsi taki, kot je bila ona. Tako bolni. Zimo prebijejo, a pomlad jih premaga.

Nasmehnila se je trudno. Tako slaba je bila. Zdelo se ji je, da je treba samo nekaj malega, — sama ni vedela, kaj naj bi bilo — in vsa se zgrudi. En sam tak pomladanski vihar, pa jo zaduši. Mislila je na to, a ni verovala, da se zgodi. Morda se zgodi, a to je še daleč. Ni je moglo tako ogoljufati življenje, saj ji ni dalo še ničesar lepega. Preteklost je bila prazna, sama žalost in grenkoba je ležala v njej. Ni še mogoče sedaj. —

Ozrla se je na svoje roke, ki so ležale sklenjene v naročju. Bile so drobne in skoro čisto bele. Vsaka žilica se je poznala na njih. Zdele so se ji lepe. Kakor narcisi, tisti beli, z dolgimi, tenkimi stebelci. Zasmejala se je skoro glasno, če ji je prišla taka misel. Bila je čudna, a njej tako naravna. — Včasih so bile njene roke tako mirne, da se ji je zdelo, kakor bi umrle ona same na njej. Ležale so nepremično v naročju kot izklesane iz belega kamena. In pustila jih je tako, ker so jo veselile njihove mirne, bele linije. — — Če so odplavale misli, jih je videla v sanjah, kako bi mu jih položila na glavo in ga tiho, tiho pogladila po laseh. Večer bi moral biti in solnce bi viselo daleč nad gorami, v dolini pa bi bilo svečano in pobožno kakor v cerkvi, pri molitvi. — —

Ljubila je take tihe misli. Vedela je, da se nikdar ne uresničijo, a zdelo se ji je, da jih mora čutiti on tako tiho in pobožno kakor jih je čutila ona. Pa če bi bil kdo drugi vedel zanje, bi ne bile več lepe. Tuje bi postale in nekako sramovala bi se jih. Nikdar ni z nikomer govorila o ljubezni. Obraz je bil vedno miren in molčeč, ustnice stisnjene. Tudi bi si je nikdo neupal vprašati; morda bi se zopet tako ponosno, začudeno dvignile

obrvi in oči bi zasijale v tistem strogem blesku, ki je skoro zebel.

Tudi ni nikdo govoril o njeni bolezni. Čutili so vsi instinktivno, da bi jo vznemirilo. Sama je ni nikdar omenila. Videli pa so, kako so se dan za dnem poglobljale bolestne poteze, obraz, ki je upadel in telo, ki se je sključilo in slabelo. Ko se je poslavljala zima, je prišla sestra Hilarija. Zdravnik je hotel tako, in drugi so se tudi skoro bali Aninih strogih oči. Tisti dan ji je pobledel obraz še bolj in oči so se uprle s čudnim izrazom v usmiljenko, ki je stopala po sobi s skoro neslišnimi koraki. Glava njena je bila vedno malo upognjena, obraz pod širokim pokrivalom je bil mlad in lep. Ani je ugajala njena temna obleka z mehкими gubami in molek nad črnim prednikom. Dobro ji je dela njena mirna bližina, dasi se je je izprva prestrašila.

Zunaj je sijalo solnce in kostanji na vrtu so cveteli. Veter je bil buren, sipal je cvetje, da so bila tla vsa pokrita z njim. Tudi nebo je bilo tako pomladansko viharno. Kakor ogromni beli cvetovi so se razsipali oblaki po svodu, dvigali so se in padali, mogočen veter je bučal nad njimi.

Ana je sedela pri oknu in zrla ven. Ravno za šipami so se zibale kostanjeve veje, kakor trudne od cvetja in zelenja. Na trati so se igrali otroci. Lovili so se in podili vsi spehani med cvetočim grmičjem in njih vriskajoči smeh je prihajal v njeno tiho sobo. Ana jih je gledala pazno, kakor bi jo zanimala vsaka kretnja teh krepkih mladih teles, vsak smehljaj na zdravih licih. Spomnila se je tistega junijskega večera, ko je hotela z njimi teči v hrib. Zganila se je nemirno. Bil ji je neprijeten spomin. Kakor bi se bila osmešila sama pred seboj s tisto prevaro. — In zopet se se zamislile njene oči daleč ven. — — —

Hilarija je stopila poleg nje in se ozrla na vrt.

„Igrajo se!“ se je nasmehnila in jo pogledala, a obenem je legel na njeno lice sočuten izraz, ki ga ni mogla skriti s tem smehljajem. Bila je navajena bolnikov in smrti, a tu jo je začutila kot nekaj davno prezgodnjega, neusmiljenega. Zdelo se ji je, da še ni videla oči, ki bi tako iskale življenja kot Anine.

Ana je uganila njene misli. Ujezilo jo je to sočutje in prestrašila se ga je zajedno. „Naj se igrajo!“ je rekla uporno, in takoj na to: „Čemu se vam smilim?“ Dvignila je glavo in se ozrla vanjo. Govorila je s prezirljivim naglasom, kakor bi je vse to niti najmanj ne brigalo. „Čemu? Zato, ker sem mlada? Oh, niti misliti si ne morem, da bi stara umrla. Saj je mnogo lepše tako.“ Vedela je da ne govori resnice in da ji leži nekaj težkega v prsah. A veselilo jo je, da si je upala izgovoriti sedaj te besede o smrti, ki je dotlej samo mislila nanje. In obenem je čutila nekako razkošje, strašiti samo sebe.

„Oh, niti ne veste, kako dolgo mi je to že znano!“ je nadaljevala v lahnem tonu. „Poleti sem se zavedla. Otroci so tekli

v hrib in jaz z njimi. Pa nisem mogla niti deset korakov. V glavi se mi je vrtelo in noge so se tresle. Sram me je bilo takrat, da nisem mogla teči!“ Nasmehnila se je nekako zaničljivo: „In takrat sem vedela, da ne bo nič z menoj!“

Sama se je čudila svojim besedam. Poslušala jih je, kakor da jih govori kdo drugi. Neverjetne in neresnične so bile. Hotela je povedati drugače, a sedaj je prišla čisto drugam. Nenadoma je utihnila in se zgrozila.

Hilarija je stala poleg nje tiho, kakor v zadregi. Iskala je besed, ki naj bi jih rekla in roka se je igrala z molkom. Zardela je in prestavila steklenico z zdravilom na nočni omarici.

Ana je obmolnila in gledala ven. Čutila je, kako mogočno se je dvignilo hrepenenje po življenju v njej. Gledala je na drevje, s solncem obsuto in na cvetje, ki se ji je razvijalo pred očmi. Videla je vso to silno moč, s katero se je dvigala narava k vstajenju, in nenadoma se ji je zazdelo, da se je tu notri izgubila njena življenska sila. Nekaj skritega, neznanega se je priplazilo k njej in k tisočericim drugim bolnim, izsesalo je vse njihove moči in jih vrglo v naravo, ki se je razvila z njimi mogočno, bohotno. In vsi oni so, ostali slabi — —

Prej kedaj bi ji bila ta misel smešna, blazna, sedaj pa se je je sklenila kot nečesa strašnega, gotovega. Še je slišala odmev svojih prejšnjih besed in vse to kričeče nasprotje jo je potrla. Oh, da, ta močna pomlad pomori vse one, ki so slabi, vse.

Gledala je sovražno ven, kakor bi imel vsak listič, vsak cvet, vsak oblak na viharnem nebu del njene izgubljene moči. Pogled ji je postal neznosen, vstala je in rekla hitro:

„Hilarija, zaprite okno; tudi zaveso spustite! Trudna sem.“

Pri postelji je stala vaza z narcisi, ki jih je imela najrajše. Še danes zjutraj se jih je vzveselila. Sama jim je prilila in jih postavila tako, da je sijalo solnce nanje, ker so se videli listi še bolj beli in nežni. Sedaj pa jo je skoraj zbolelo, ko jih je videla.

„Nesite jih proč!“ je rekla Hilariji in pokazala nanje. Njen glas je bil čudno trd.

Zopet se je nasmehnila usmiljenka kakor v zadregi, ker ni več razumela in odšla tiho.

Ko se je vrnila, je ležala Ana na postelji, obraz obrnjen v strop in po licih so ji tekale solze.

Tisto usodno noč se je Ana nenadoma prebudila. Bilo ji je, kakor da se je nekdo rahlo sklonil nad njo in jo poklical. Začutila je mrzel dih na licih in odprla oči. Nikogar ni bilo. Izprva se ni mogla domisliti, kako leži. Zdelo se ji je, da stoji postelja drugače obrnjena kot navadno; dvignila se je nekoliko in zrla dolgo z zanimanjem na naslanjalo stola ob svojem znožju, ker ji je bilo po vsem nerazumljivo, da stoji stol tako in ne drugače. Polagoma se ji je vrnila zavest, počasi je dvignila roko do čela in premotrla sobo.

Hilaria je sedela v naslanjaču ob nočni mizici in utrujena spala. Glava se ji je bila nagnila nekoliko na desno ramo, kar ji je dajalo nekaj čuden, otroški izraz. Roke so se oklepale molka in so se videle na temnem predniku zelo bele. Na mizi je gorela luč s privitym stenjem, da je bila svetloba v sobi nekako zamolkla, prijetna.

Ana se je naslonila nazaj in zaprla oči. Le včasih je počil les v pohištvu, sicer se ni ganilo nič. Pa zanjo ta tišina ni bila brezglasna. Imela je neprestan tenak zvenk, tako nekako, da se je vselej spomnila poletnega večera, ko zaide solnce in pojo murni v travi. Tudi sedaj se je domislila tega, ko je poslušala to brnečo tišino.

Polastila se je je velika trudnost, glava se ji je težko naslanjala ob blazino. V prsih ji je postalo ozko in prazno zajedno. Ležala je čisto mirno, kakor bi oslabei udje ne mogli narediti najmanjše kretnje več. Spomnila se je, da je videla na rdeči zavesi ob vratih svetlo liso, ki se je tresla, menda od plamena; a ni se mogla odločiti, da bi odprla oči in pogledala še enkrat. Trudnost je legala vedno težje nanjo, a čudno ji je bilo, da se celo v tej omotici spominja takih malenkosti. Bilo ji je, kakor da se pogreza nekam daleč, v siv mrak.

Naenkrat se je zdrznila. Začutila je, da mora biti poleg nje in Hilarije še nekdo drugi v sobi, nekdo drugi, ki ga ne vidi, in ki jo ravno zato navdaja z nemo grozo. Zavedla se je popolnoma. Oči so se široko odprle in strmele v temne kote, kakor bi čakale, da se vsak čas pojavi tam nekaj skrivnostnega, groznega.

Hilarija je še vedno sedela nepremično in luč je gorela pod senčnikom. A njej se je zdelo, da se razgrinja po sobi mrak, kakor bi padale nanjo velike črne peruti.

„Umrta bom!“ je pomislila in ledena groza se ji je razlila po udih.

„Umrta bom!“ so se premaknile ustnice in z nedosežno jasnostjo je padla nanjo zavest, da bo umrla in da je ni moči, ki bi jo mogla rešiti.

Ozrla se je v črno okno. Zunaj se je bil vsul droban dež in včasih je v vetru udarila konstanjeva veja lahno ob steklo.

„Tam zunaj je pomlad!“ je mislila Ana. „Tudi potem bo še pomlad, ko bom jaz že mrtva.“ Mrzle kaplje so ji stale na čelu. Kako da bo še pomlad? Ne, ni mogoče — A umreti mora, dasi je življenje šele zaslutila. Kje je sreča, kje življenje z žalostjo in viharji, kje pomlad in ljubezen? Kakor kriki so se trgale misli. Iti mora, pokorno kakor sužnja pred to veliko, neznano močjo —

Gledala je predmete po sobi, kakor da ne more razumeti, da ne umrje vse z njo. Ob postelji je visela podoba. Zamisljen Kristusov obraz v temnem okviru. Tudi ta bo še tu, ko nje več ne bo. Okvir bo tak, oči bodo ostale iste in ves obraz, celo

suha vejica za podobo bo ostala. Morda bo visela tu še deset, dvačset let. Morda tudi več. In stoli, miza, postelja, vse bo tako kot sedaj, samo nje ne bo več. Z napeto pozornostjo je motrila vsak predmet; zanimala jo je celo steklenica z zdravili, prt, s katerim je bila pogrnjena miza, svetiljka, senčnik, molek v Hilarijinih rokah, ker vse to bo ostalo, ko bo ona že davno odšla.

Zagrebli jo bodo globoko pod zemljo. Neznosna ji je bila ta misel. Preozko, pretesno je tam, hotela je česa širokega, kjer je ne bi dušila težka prst.

In na grob bodo nasadili rože — Ne, ni mogoče, ni mogoče, da bi umrle te roke, da ne bi več gledale te oči, da bi vse to telo nehalo živeti. Nem obup se je razlival po njej. Jutri bo sijalo sonce, kostanji bodo cveteli in na nebu se bodo igrali oni viharji, beli oblaki, ki jih ni hotela videti. A sedaj se je polastilo tako blazno hrepenenje, da bi jih videla, oblake, cve-toči vrt in vso krasno pomlad samo enkrat še, samo enkrat — a vedela je, da nikoli več. Nikoli več, ker je čutila nekaj mrz-lega, groznega, ki se je pogrezalo nanjo neslišno kakor velika, temna noč.

Telo je krčevito vztrepetavalo, kakor pod udarci.

„Hilarija!“ je kriknila in obraz se je s poslednjo močjo obrnil k njej.

Usmiljenka se je stresla, zdrznila, planila k postelji.

„Hilarija! Nekaj strašnega, nekaj mrzlega je v sobi!“ je šepetala Ana in jo držala za roko. „Pokličite jih in čakajte z menoj.“

Padla je onemogla nazaj, obraz poln neznane groze. Hilarija je pokleknila in držala njeno roko. Soba se je razsvetila. Prišli so vsi blede, onemeli v bolesti so se sklanjali nad njo, čakajoči tistega velikega trenutka — Usmiljenka je začela molitev —

Zunaj za črnim oknom je šumel dež in pomlad je šla zmagovita in močna čez zemljo — — — — —

Ko je prišlo poletje, se je vrnil on in položil rože na njen grob. Zaslutil je njeno trpljenje od tistega večera na hribu in se ji zahvalil. Več misliti nanjo ni mogel, ker zunaj za pokopališkim zidom je šumelo življenje, kruto in viharno, a krasno zanj, ki je čutil v sebi neizmerno mnogo moči in mladosti, meriti se z njim — — —

FRAN BOLKA:

SVIDENJE.

Nekdanja sošolca in sostanovalca Antonij in Roman sta se po toliko in toliko letih, zaslužnih za domovino, našla v nekem letovišču na jugu monarhije. Antonij nosi brado, ki že osiveva, Roman pa je po svoji stari navadi čisto obrit, samo brke še više, kot jih je vihal svoj čas, malo jih je in kratke so, pa še te mu silijo v usta.

„Roman, kaj si storil za domovino?“

„Pisal sem in pisal, da me je čestokrat bolet hrbet in so me srbeli prsti, toliko časa, da so me nazadnje le priznali za koristnega člana domovine. Dolgo je trajalo, da sem si priboril nekako mesto med ljudmi in takrat sem se tudi oženil.““

„Seveda revno?“

„Nasprotno. Oženil sem se prav dobro in celo žal mi ni bilo nikoli, da sem se obabil.““

„Čudno, glej, do danes nisem vedel, da si postal družinski oče, pater familiaris cum potestate paterna.“

„Da, ali te oblasti nisem rabil nikoli, ker sinov in hčera nisem imel.““

„Škoda, gotovo bi bili tako koristni sinovi domovine, kot ti.“

„Mogoče.““

„Ampak pripoveduj, kako in kje si se zavezal.“

„Potem, ko so šla najina pola narazen, sem se nastanil v Ljubljani. Tujina me ni mogla stalno privezati nase. Zahajal sem v neko gostilno več let. Naposled se je spletlo razmerje med menojo in gostilničarjevo hčerjo. Bila je prijazno dekle in razumela me je. Ti veš, da mi umetniki rabimo ženo, ki nas razume. Igrala je klavir in to z veliko virtuoznostjo, kar me je posebno ogrelo zanjo. No in naposled tudi njena dota ni bila tako majhna. Vzela sva se. Jaz sem po poroki odložil pero in dolgo se ni bralo moje ime, kar si mogoče opazil, če si zasledoval procvit in napredek našega leposlovja. Prijatelji so delali dovtipе, jaz pa sem užival blaženo brezdelje. Vesel sem bil, da sem lahko poravnal hrbet in ohladil prste, za bodočnost me ni bilo strah. Toda narava se ne izprevrne in spet sem začel delati in sem

napisal dolge romane, ki so bili mnogo skrbnejše izdelani, ker denarja nisem rabil, kot poprejin, sem lahko delal počasi in z večjim premislekom. Prvi moj kritik pa je bila vedno moja žena, ki je z velikim razumevanjem sodila moja dela. V delu sem se postaral in edino to me je težilo, da nimam potomcev. Pred dvema leti mi je umrla žena. Zdaj sem sam in tudi ne pišem več, ker odkar ni nje, da bi z veselim licem gledala na moje delo, nimam veselja. Feci, quod potui, faciant meliora potentes. In ti?“

„Jaz sem se posvetil velikemu kapitalu, Stopil sem v službo k prometni in trgovski družbi. Spočetka me stvar ni zanimala in delal sem samo iz potrebe. Moji starši niso bili bogati in ko sem dovršil gimnazijo, nisem imel sredstev za nadaljne študije. Kakor rečeno, spočetka me stvar ni zanimala, polagoma pa sem se privadil in naposled skoro zaljubil v svojo službo. Z zanimanjem sem sledil razvoju in z nekim ponosom me je veselilo, da tudi sam nekaj pripomorem k celi stvari. Zavest, da nisem zadnji, me je gnala dalje in dosegel sem precej lepo stopinjo. Hrupno nisem delal in zato se moje ime ni imenovalo mnogo v javnosti. Ni mi žal. Jaz sem ljubil mir in zato se nisem izkazoval, ker čim bolj si znan, tem manj imaš miru. Zdaj sem ostarel in potreben počitka. Mladina naj dela in če bo toliko naredila za nas, kot smo mi za njo, je dovršila svojo nalogo. Seveda ne smemo zahlevati, da bi delala samo za nas stare, delati mora tudi za bodočnost in to mnogo več, ker svet živi dalje, nas pa čaka hladna postelja po vročem delu.“

„In tvoja družina?“

„Nisem imel ne žene ne otrok.“

„Tedaj, ko sva se razšla si vendar bil zaročen, ali ni bilo nič iz tistega razmerja.“

„Žal, ne!“

„Kako to? Povej!“

„Tisto je bilo vse prazen nič. Bogve kako sem prišel do tega, da sem še kot študent nataknil zaročni prstan. Menda zato, ker sem že tedaj vedel, kam se obrnem po maturi in ker sem mislil, da pojde stvar hitreje od rok. Ker pa službe nisem takoj dobil, se je vse zavleklo v daljavo in moja zaročenka je postala nestrpna. Jaz se brez mesta nisem mogel vezati na negotovo bodočnost, ona pa ni hotela čakati. Ko sem že imel službo, mi je vrnila prstan in ker vse moje prošnje niso pomagale, sem naposled isto storil tudi jaz. Upal sem, da se moj položaj naglo izboljša in da jo tedaj pregovorim. Ali predno sem prišel do tega, se je omožila in moj up je šel po vodi. Ostal pa sem zvest svoji nekdanji obljudi, da ne oženim druge in je nisem. Živel sem pri tujih ljudeh, sam zase, nisem se zanimal za druge in drugi ne zame. Ali čeravno sem imel dobre dohodke, nisem prihranil

mного. Izdal sem za dobre namene, največ za mladino. Ni mi žal. Ko sem prišel tusem, srečal sem svojo nekdanjo zaročenko v družbi z mlado damo, bržkone njeno hčerjo, in mladim gospodom, mogoče je njene hčere zaročenec. Zdaj je ni več, menda so že odšli ali pa so bili samo na izletu tukaj.“

„Tako, tako.““

„Hm, da tako. Ni mi žal.“

MIJO MLADJENOVIC:

PRED KOVAČNICO.

I.

Nad zémľjo že nočne temine ležé,
v kovačnici težki udarci zvené.
Na železo pada udar na udar,
za iskro se iskra zasveti.
A komaj teh isker zasveti se žar,
že ugasne, že izgóri,
že v mraku se izgubi.
Od isker se teh ne zaneti
nobeden požar,
ni ogenj, ni plamen, da seva,
da blagodejno ogreva.

II.

Mi smo železo, — naše grudi mlade
od čistega so ognja vse razgrete!
Dá, plemenit je, svet je ogenj naš!
A kakor kladivo udarjajo
na nas mogočne síle, da nas stró.
Ne damo streti se, — kot iskre žarne
se krešejo, dvigujejo se misli,
ideje naše, lepe, vse goreče,
vse vzvišene dvigujejo se k nebu.
Zanétiti hotele bi požar,
zapaliti, razvneti celi svet,
da gôrel bi s plamenom velikanskim.
Hotele ogenj bi zanétiti,
da grel bi duše hladne, srca mrzla,
da bi sijal daléko na okoli — — —

Ideje krešejo se, vstajajo, žaré,
a mrak požira jih, pošasti nočne
pogoltnjejo jih hlastno nenasitne.
Požara se bojé, bojé se luči,
da ne osvetli temnih jim nakan.
Topline se bojé, da ne vzbudi jim
v ledenem srcu morda kakih čutov,
da trdega srcá ne omehčá jim.
Ostati hočejo, ledene, trde!.....

V širokem žrelu izgube se iskre,
 pogoltnejo pošasti nam ideje,
 vrh tega še smeje se porogljivo
 razvnetim nam borilcem mladim, smelim.
 A nam zastonj se stisne krepka pest,
 zastonj zaškrtá onemogli srd,
 zastonj kot iskre zažaré oči.
 Še nočne teme zemljo krijejo,
 še dáleko do belega je dneval
 Se dan iztrgal nóči ni oblasti,
 še k zmagi ne dadó uzorom strásti!

DAMJAN:

IZIDOR IN LINKA.

Solnce se je smejal^o, skrivalo se za oblaki, ki so le redko kedaj prileteli od juga in izginili zopet kakor senca bogov-
 vekje. Veter je pihal rahlo in se podil za potokom skozi Srebrno dolino, kakor bi hotel kljubovati solnčnim žarkom, ki so pritiskali z vso močjo na že na pol ovenela polja. Vrbe in breze ob potoku so se sklonile že skoro v strugo, kakor žejen starec so se pripogibale k potoku, da bi dosegle vsaj par kapelj ogrete vode. Vse rože v vrteh so že nagnile glave, le solnčnice so še stale trdne venomer, obrnjene z obrazom proti solncu. Cela narava je čakala dežja, ljudje so se bali vročine, nihče se ni prikazal iz stanovanja, ako ni imel baš nujnega opravka. Kdor pa je prišel na cesto, se je skrival le v sencah obcestnih lip in ubežal s sklonjeno glavo, kamor se je namenil.

Odzvonilo je baš poldne, ko prihiti po cesti Liparjev Izidor s klobukom v roki. Stopal je lahkomišljeno z upognjenim hrbtom, obrnil se ni ne na levo, ne na desno, kakor bi ne hotel videti ničesar, samo da pride, kamor se je namenil. Že leto dni ga ni bilo domov; plazil se je po Nemčiji za kruhom, dokler ni prigaral tako daleč, da so ga sprejeli pri nekem rudniku za pisarja.

Popolnoma se je bil izpremenil. Povsem drugačen je bil od domačih delavcev in pisarjev v Srebrni dolini. Ni več nosil platnenih hlač in nakovanih škorenj, izgledal je skoro kakor visokošolec. Vedel je, kako ga bodo gledali in morda tudi hvallili; pa kaj bi ga tudi ne, saj se ni pošemil, temveč nasprotno: z zavistjo bodo gledali za njim, da je tako fino oblečen, da se povsem loči od svojih domačinov. Brk je imel ravnotoliko, da jih je lahko navihal in zato je bil še bolj ponosen.

„Da bi prišel vsaj kedo po cesti“, si je mislil. „Da bi vsaj z enim lahko izpregovoril par besed, bi vsaj vedel, kaj misli Srebrna dolina o meni. Sicer pa nisem od njih prav nič odvisen, naj porečejo toaliono, jaz ostanem Liparjev Izidor, kakoršen sem, potem pa naj se ljudje kremžijo, ko me srečajo, ali naj se smejo.

Linka, vem, da me bo vesela. Danes je šla gotovo po drugi strani domov, kakor bi me hotela dražiti. Poldne je že odzvonilo, v tovarni je tudi že zažvižgalo, in to že pred desetimi minutami. Že vem: tam-le k potoku, v tisto senco se vležem in jo počakam; lansko leto je hodila v tovarno le po tej cesti.“

Izidor je bil vesel sam sebe. Dasi je šel od doma bolj otožen kakor vesel, so ga vendar predramile različne misli iz vroče opojnosti, da se je prebudil iz sanj, v katere je bil zapleten.

Dolgo ni bilo videti na cesti nobenega človeka, ko se slednjič prikaže že bolj priletan človek. Stopal je počasi in si brisalo brezlaso glavo.

„O, Izidor! Kmalu bi te ne bil poznal!“ se začudi mežnar, ki je prišel baš izpod zvonika, ko je odzvonil.

„Kaj sem se tako izpremenil?“ se zasmehlja Izidor, kateremu se je zdelo dobro, da ga cerkvenik Jernač ogleduje od nog do glave.

„Dolgo te že ni bilo; povsem nova koža ti je zrastle, da te ni moči spoznati. Srečo si imel, seveda. Gotovo se nisi zapustil.“

„O sreče, pa na cente! Kar mi jo še baš manjka, mislim. da jo dobim pa tukaj doma, v Srebrni dolini. Če bi še tukaj ne imel sreče, zakaj naj bi imel moj rojstni kraj tako lepo ime?! Pa oprostite Jernač, moram iti dalje. Z Bogom!“

„Pa srečno, Izidor! Le prikaži še še kaj!“

„Gotovo!“

Izidor je šel nekoliko dalje, naposled pa se je vlegel v senco k potoku in tam čakal. Skoro eno uro bo moral čakati, celo uro — skoro celi dan. Baš ta ura je bila dolga kakor drugače celi dan.

Z radostjo v očeh je čakal na svojo Linko. Morda, da se še ozre nanj s tako lepim, skoro očarujočim pogledom kakor nekoč. Ona pride, se zasmehlja in mu poda roko v iskren pozdrav. Morda ga še objame in poljubi kakor pred letom, ko ga je tako ljubila. Seveda, ne more biti drugače! V enem letu naj bi se tako izpremenila, da bi se mu niti ne nasmehljala. Po senci kraj ceste pride, kakor običajno vsaki dan trikrat. Gotovo ne gre tako mimo njega: le en spomin iz prejšnjih časov in zaplakati ji mora srce od radosti . . .

Vroče popoldne je bilo; celo race, ki so priplavale po potoku so držale odprte kljune, zibale so se mirno na valovih potoka in plavale leno in tiho dalje, brez vsake živahnosti . . .

Zrak je bil napit z zaspanostjo; Izidor je prižgal cigareto, a dim, ravno da se je dvignil od tal in se izgubil v solčnih pramenih.

Delavci in delavke so začele prihajati po cesti. Leno so se zibali ter pozdravljali Liparjevega Izidorja, ki je prišel na cesto. Držal je roke v žepu, kadir cigareto ter hodil po cesti goriindoli,

par korakov naprej in zopet nazaj. Solnce mu je pritiskalo baš v obraz, a on se za vročino ni mnogo zmenil, kajti vaje jo je bil že od dela. Kedar ga je kedo bolj natančno pogledal, kedar se je kedo za njim obrnil, tedaj je nagubančil obraz v resne gube, se vzravnal in dal cigareto v usta.

Izidor je nestrpno čakal Linkinega prihoda. Dolgo jo ni hotelo biti, tako da se je že skoro naveličal čakati.

Morda zopet ne pride po tej poti; morda ve, da je prišel domov, zato se ga izogiblje. Pa zakaj? E, saj ni mogoče, da bi se tako daleč spozabila! Pred mesecem mu je pisala debelo pismo, v resnici lepo, ljubeznipolno pismo. Ne, ni mogoče, da bi se mu izneverila! . . . On ji je pa tudi odgovoril povsem prijazno, kakor se spodobi poštenemu človeku. Odkrito ji je govoril o vsem, ni ji lagal kakor je v navadi pri mladeži. Pa čemu bi tudi lagal, saj je čas, da govori enkrat resnico, ko je star že osemindvajset let.

„Počakam nanjo, makari do večera, do jutra. Zakaj bi jo ne počakal, če jo ljubim. Če me ona več ne ljubi pa že obravnava, saj še ne izginem kakor kafa!“

Zgrabilo ga je nekaj za prsa, da mu je vzelo skoro sapo. Zakričalo mu je nekaj v srcu, sovraštvu podobno, ga pritiskalo in sililo domov. Ne — še počaka trenotek, saj še ni vdarilo kladivo. Še minuto — in morda pride, morda ne pride . . .

Dolgo je stal Izidor in razmišljal vsemogoče, kar mu drugače niti na misel ni prišlo, danes pa mu vre po glavi kakor v sejmu: sam ne ve, kam naj se obrne, nagajivih in težkih misli se ni mogel otresti.

V zvoniku je vdarilo ena, ko prihiti hitrim korakom izza vogla Linka. Nekaj časa je šla sama, hipoma pa jo dohiti šepav človek ter jo prime za pas in jo pelje, ne meneč se za ljudi.

Izidorju je še bolj zavrelo v glavi. Linka in njen spremljevalec sta se zasmejala na ves glas, ko sta zagledala Izidorja. Njega pa je bilo sram.

„Poglej škrica!“ zakliče Linka in se zakrohoče, ter pokaže s prstom na Izidorja.

Izidor skoro ni hotel verjeti, da bi mu mogla narediti Linka kaj takega. Kar naenkrat naj bi ga pustila na cedilu, preje pa tisočintisoč obljub . . .

„Pa s to šemo se vlačí!“ sikne jezno Izidor. „S to blebetavo šemo . . . Kam pride človek! S tako potvoro hodi, ki bi komaj potreboval psa, da bi mu dolgove jedel! . . . Saj je govorila lani cela Srebrna dolina: Tutulov Jake je potreben obleke in vinarja kakor slepec pogleda!“

Linka in Jake pa sta se smejala le naprej, neprenehoma, tudi ko sta šla mimo Izidorja. Linka ga ni niti pogledala, Jake ji pa ni hotel povedati kedo je. Pravil ji je vsemogoče, samo do sta se bolj smejala in nagajala Izidorju.

Izidor je obstal na cesti kakor pribit. Morda so sanje, morda je resnica. Vse njegove nade so se razpuhtele kakor tobakov dim, vsi njegovi naklepi so se razblinili kakor misli v nič.

„Morda me žali nalašč, morda tudi neve, da sem jaz. Odpuštim ji naj bo že kakorkoli. Gojil sem dobre misli, delal sem z zadovoljstvom, če sem sejnal na nerodovitna tla, naj mi bo odpuščeno, kakor jaz odpuščam vsem, ki so namerili krščansko pot, pa so od truda omagali. Vesel sem, da sem jo videl z veselim obrazom. Da vsaj ni bila žalostna, kakor je bila tupatam pri meni. Mogoče mi ni bila namenjena, naj bo dodeljena temu, kateremu gre. Mogoče, da bi bilo treba le ene besede in Linka se me oklene, četudi še enkrat, na sramoto Srebrne doline. Komaj sem se oblekel kakor se človeku spodobi, že sem krščen za škrica. Pa naj! — Ej, že vem! Enkrat še naj poizkusim vso srečo, četudi me zavrne z neprijaznimi besedami. Danes zvečer, ko pride iz tovarne, jo počakam pred njeno hišo. Tako storim in konec!“

Dolgo je govoril Liparjev Izidor podobno, ko se je napotil naposled ves port domov. Dajal si je korajžo, čutil se je trdnega — ali kedaj pride šesta ura, kedaj pride večer? Zagorelo mu je v lica, ko je stopal proti domu s povešeno glavo, hkrati pa je vztrepetal od mraza, dasi je pripekalo, da je ovenela cela narava . . . Misli so se mu užigale in zopet ugašale kakor kresnice. Ako bi ga zapodila zvečer, ko je počaka, bi mu bilo do solz od studa in sramu. Tako sirovo se pa gotovo ne naredi, da bi ga zapodila, ko ga je pred letom tako prosila vsaki večer, naj se ne zadržuje po gostilnah ali kje drugje.

Dokler se ni bil zaljubil v Linko je bil pijanec od nog do glave. Velikokrat je rekel: „Toliko časa že pijem, pa še sedaj nisem prišel do tega, da bi vedel, kedaj imam dosti vina“. Linka pa ga je vedno prosila, skoro s solzami v očeh, naj preneha piti, ker ima od pijančevanja le škodo, dobiček gotovo ne. Izidorju v začetku ni šlo v glavo, da je to resnica, ali ko mu je včasi izginila v petih dneh cela denarska, katero je prigaral s trudom in naporom pri delu v enem mesecu, tedaj pa je postal treznejši. Ubogal je Linko vse; kar mu je rekla je izpolnil brez obotavljanja — sedaj pa naj bi bilo kar naenkrat vse zastoj!

Prišel je domov, da sam ni vedel kako. Naslonil se je na okno in zopet se je zamislil v naravo, v Srebrno dolino, ki je ležala vsa pred njim in čakala hladnega večera. Zazrl se je bil skozi okno, in mrak je legel do streh prej nego si je mislil.

Delavci in delavke se že davno odšle iz tovarne, Izidor je bil pozabil, da je šest že odbilo. Ko se je spomnil, da je zamudil, se je okrenil v noč, in nič ni bil žalosten.

Vpletale so se mu v glavo različne misli. Celi kolobar se mu je vrtil pred očmi in tam so se mu zajemale misli, žalostne in vesele, švigale so mimo kakor sence in zopet druge so ga

mučile tako neusmiljeno, da bi se opotekel in oplaknil po tleh in vse misli bi se razpršile v pozabljenost . . .

Videl je še Linko, ko je šla vsako nedeljo od maše. Vedno ji je bilo na smeh, živa mladost jo je oblivala kakor nebeška glorijska, kratko krilo je tako lepo pristojalo gibkemu telesu, bel slamniki kakor nalašč zanjo — najbolj so mu pa ugajale njene otroškonemirne kretnje. Ali Linke ni bilo in gotovo je tudi ne bo, ako se ne potruži sam domov, kjer stanuje.

Skoro popolnoma se je bilo znočilo. Izidor se je bil napolnil pred njeno hišo, prepričan, da jo vidi. Če ne pride ven baš radi njega, pride vsaj radi Jakca, saj gotovo nista bila opoldne prvič skupaj.

„Morda pride . . . tiho, po prstih kakor nekoč . . . Tiho se priplazi . . . poda mi roko, mehko belo roko, objame me in poljubi kakor nekoč . . . O, gotovo spoznam tiste bele roke, dasi je tema . . . še natanko jih poznam, kako so me božale in že od daleč pozdravljale kakor jaz domovino, ko sem se vračal iz Nemčije. Morda mi pomigne pri oknu, naj pridem v vežo, mnogo mi ima povedati, ker se nisva dolgo videla. Nikoli še ni bila presenečena, lahko je nocoj in raditega me bode morda še bolj ljubila.“

Govoril je sam s seboj, mislil in mislil, ter se naslonil na zid pod njegovo okno.

Linka je odprla natiho okno in vztrepetala.

„Pridi v vežo, zunaj naletava dež. Nisem si mislila, da bo deževalo, če bi bila vedela, bi te ne bila vabila. Pridi!“

Izidor je bil v zadregi. Sam ni vedel ali bi šel ali bi ne šel. Vseeno se je skorajžil in šel v vežo.

„V takem dežju pa si prišel!“

„Zakaj ne bi prišel, ko te že nisem videl leto dni! Leto dni te že nisem videl, morda ti ne bo všeč, da sem te presenečil: reči le besedo in izpolnim jo! Ako mi rečeš, naj ostanem tukaj, ostanem; ako mi rečeš, da moram iti — tudi grem. Pročitvi se nočem, kratiti ti tudi nočem veselja, katero te morda danes čaka!“

Radoveden je bil, kaj misli ona o njegovih ljubezni; zdelo se mu je, da je bilo v njegovih besedah več hudomušnosti nego resnobe, o kateri je sanjal celi večer in še prej celo popoldne.

„Kako čudno govoriš, Izidor! Daj mi zopet roko po enem letu!“

„Govorim kakor mislim, brez vsake hinavščine, kakor mi veleva srce, ne gledam ne na levo ne na desno, grem naravnost, kjer vidim, da je cilj. Čemu bi se obotavljal in ogledoval okoli sebe, če me kedo vidi, ako nisem nič zagrešil?“

Izidor je dobival vedno več korajže. Zdelo se mu je kakor bi bil izpil steklenico vina, toliko moči in samozavesti je čutil v sebi.

„Pozdravljen, moj Izidor! Za trenutek sem te pozabila, ali prosim te oprosti mi! Zgodilo se je enkrat pa se ne zgodi nikoli več!“

Nagnila mu je glavo na rame in pričela ihteti.

Izidor pa se je držal samozavestno kakor bi ne bil nič slišal. Čutil je njene mehke in gorke roke, čutil je njeno utripanje srca, in njeno ihtenje, da se mu je naposled zasmilila.

„Pozdravljena tudi ti, Linka! Rad ti odpustim vse, ker čutim se bogatejšega, kakor da bi pridobil ne vem kaj Nič bridkosti ne sme biti v naju, Linka. Popejmem te seboj, ti moj cvetoči vrt, seboj te popeljem v tujino in tamkaj v tujini mi boš stala ob strani kakor beraču palica, kakor kralju krona. Kako se je vse izpremenilo! Še tvoj glas se mi zdi ves drugačen, ves milejši kakor pred dnevi, ko sem te zapustil! Čakal sem te dolgo doma, ob cesti, pri potoku in slednjič tukaj in dobil sem te kakor potovalec oazo v puščavi, ki mu je več kakor vreča denarja!“

Na njenem obrazu pa je začutil oni prijazni mir, ki mu je bil znan že izza davnih časov, ko jo je tolažil v britkih urah . . .

„Ne imej več skrbi, Izidor! Nihče se me ne oklene več, vsakemu pljunem v obraz, kedor mi reče, da me ljubi!“

Šla sta po stopnjicah navzdol, tam pa jima pride nasproti šepavi Jake. Nič se ni prestrašil, ker si je že sam skoro mislil, da ne more priti drugače nego je prišlo. Mnogo se mu ni zdelo, ko je imel Linko za ljubico. Kakor bi je bil za malo časa pritarokiral in zopet izgubil. Malo je zaklel, enkrat nad Linko, drugič nad Izidorjem, tako da ga ni nihče slišal.

Ko jih je zagledal na stopnjicah je obstal, potisnil klobuk postrani ter se obrnil, kakor bi se ne bilo nič zgodilo. On ni poznal ne ovinkov in ne klancev, šel je dalje v noč. Le ko se že ni več videlo do hiše, zakriči: „Sedaj pa že zopet noriš za škricom, kakor si opoldne vpila in kazala za njim! Bog ti požvižgaj vso srečo, kolikor jo boš imela pri njem!“ Brez kakega drugega slovesa je odšel v gostilno k Lojzetu, pozabil je na Linko, na Izidorja in na ljubezen, kolikor jo je imel do Linke. Večkrat ji je dejal: „Več ljubezni nimam do tebe kakor za pipo tobaka, pa bodi zadovoljna, da te zabavam! Živiva Linka!“ In ob takih besedah se je navadno poslovil od Linke in se izgubil v kaki beznici ter tam kegljal in pil, dokler se je komu zljubilo.

Izidor in Linka pa sta čakala pred hišo in govorila še dolgo v noč, da sta se že oba naveličala.

„Res sem vesela, da si prišel nocoj, Izidor,“ reče veselo Linka. „Ustnice so mi vztrepetale, ko sem te zagledala, rada bi te bila poljubila, a se te nisem upala. Branila mi je le neka kljubovalna misel in mi šepetala: Stoj! Kakor da bi pogledala v tvoje srce, Izidor, se mi je zdelo, ko si mi govoril tako ostre a hkratu tako tolažilne besede; kajti zavedala sem se svojega greha in molčala sem. Zdelo se mi je, da je pričelo dihati srce

mahoma svobodneje in glasneje, ker čula sem resnico, dasi mi je bila v obraz.“

„Malo še počakaj, Linka; prvi večer je danes po tako dolgem času. Poslušaj, kako šušte drevesa neko tajno nočno pesem, vrhovi trepečejo in se pripogibljejo nad nama, kakor bi pletli nama venec iz vseh misli, ki naju danes obdajajo. Dolgo sem sanjal, Linka, o tebi, tekle so mi mnogokrat solze od britkosti — a sedaj, niti dneva ne čakava več: odpeljeva se, kakor sem rekel daleč v tujino. Pozabiti bova morala to prijetno zvonjenje v Srebrni dolini, ves hrup tvornic, vse kar je lepega in prijetnega, kar je otožnega in nerodnega, vse bova morala zapustiti ter se napotiti v bučeči svet. Slišala bova gotovo odmev iz domovine, ko se bova odpeljala preko hribov, slišala bova pozdrav domovine, ki nas bo vabila nazaj v svoje naročje, ali Linka, ne plaši se, če morava iti za kruhom v tujino. Vrneva se še nazaj na naše domovanje, če nas ne ugrabi smrt že tamkaj onkraj hribov . . . Linka, glej, črni oblaki se vale zopet od juga, dež se vsuje, morava se za danes raziti . . . Pozdravljena, Linka!“

„Pozdravljen, Izidor!“ mu zašepeče natihoma Linka in mu stisne roko. Skočila je po stopnjicah v sobo, on pa je izginil v bučeči temi.

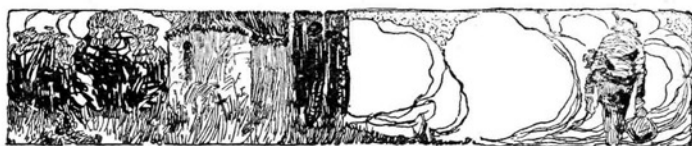
* * *

Linka se je zarila v blazine, da bi zaspala kolikor mogoče hitro, ali misli jo niso hotele zapustiti, dokler se ni zdanilo. Že zgodaj zjutraj je prišel Izidor k Linki na stanovanje, se razgovoril z njenimi stariši in za teden je bila poroka, ker se preje ni moglo urediti. Izidor bi bil najraje opravil vse v enem dnevu, ali radi preobilega dela so morali vse odložiti za teden dni.

Takoj po poroki sta se odpeljala Linka in Izidor v lepi kočiji skozi Srebrno dolino preko hribov in izginila vsem izpred oči. Stariši obeh pa so stali na pragu in si brisali oči.

Nič še niso povedali, kako srečo uživata v tujini . . . Morda se še kedaj vrneti, morda jih ne bo pozdravljala Srebrna dolina nikoli več. . .

P. RIVERAIN:

NAZAJ V PLANINSKI RAJ.

Imel sem prijatelja Pavla, res pravega prijatelja, in ne prej, ne poznej nisem več našel enakega. Pravim „imel sem“, kajti sedaj ga že ni več. Prvič sva se sešla v ljudski šoli. Iz začetka se nisem mnogo brigal zanj, kakor za vse druge. Pavel je bil skoraj vedno sam zase, ni se vsiljeval sološčem, a če je govoril z nami, je bil jako prijazen in tako je polagoma samo od sebe prišlo, da sva kmalu sklenila tesno prijateljstvo, seveda tako, kakor je navada med otroci. Nekaj me je vedno vleklo k njemu, razumela sva se prav dobro in od tedaj se nisva nikoli več ločila. Hodila sva vedno skupaj v šolo in iz šole. Pred hišo, kjer je stanoval, mi je podal roko, jaz pa sem šel še eno ulico dalje na dom svojih starišev. Pavlov oče je bil uradnik, na videz trd in osoren, a vendar, kakor sem ga v teku časa spoznal, nad vse dober in pošten mož. Pavel je imel dve sestri, ki so pa bile več let mlajše od njega. Poznal sem jih le bolj površno.

Slučaj je nanesel, da sva prišla v isti prvi gimnazijski razred. Tu sva se seznanila še bolj natančno, bila sva vedno skupaj, sedela v isti klopi in ni je bilo skrivnosti med nama. Hitro so nama potekala gimnazijska leta. Moj prijatelj je bil vedno prvi v razredu, učil se je z igračo; jaz sem se mu čudil, akoravno sem bil tudi jaz vedno odličnjak. Učila sva se francosčine kot prosti predmet in tega se je Pavel poprijel s tako vnemo, da je v enem letu že čisto dobro čital razne francoske pisatelje. S tem je mene jako vzpodbujal k učenju tega jezika.

Tako je naju oklepala vedno tesnejša vez zvestega prijateljstva. Bil je pa tudi v istini priljuden človek. Vendar se mu to na zunaj ni poznalo. Hodil je ponosito in ker je bil zelo velik in gledal s svojimi modrimi očmi ostro naravnost naprej, je napravil na ljudi, ki ga niso poznali natančneje, skoraj utis ošabnosti. Lahno nazaj počesani lasje so se dobro prilegali njegovemu izrazitemu obličju. Jaz, ki sem ga poznal tako dobro, sem vedel, da prebiva v tem majestetičnem telesu duša enaka biseru morskih globočin. Bil je pred vsem dober pevec in igral čudovito nežno na goslih. Večkrat, ko sem prišel k njemu, je prijel zanje in tedaj sva zapela. In kako je igral! Pogosto sva

bila solzna, ko sva končala. Nad vse je ljubil narodne melodije in pesmi Gregorčičeve.

V prvih gimnazijskih letih je šel vsake počitnice s svojimi stariši na Adrijo v Hrvaško primorje. Po končani sedmi šoli je pa slučaj nanesel, da so prišli na Bled, kjer sem bil isto leto tudi jaz. To je bila sreča za oba! Njegovi stariši so bili nastanjeni v neki kmetski hiši v bližini, med tem ko sem jaz stanoval čisto ob jezeru. Razume se, da sva bila cel dan skupaj. Delala sva izlete v planine in po železnici ter si tako ogledala krasni gorenski svet. Redno po večerji je prihajal na verando hiše, kjer sem stanoval, prinesel svoje gosli in koncert se je začel. V sobi je stal glasovir. Tu sem igral jaz, on je pa bil med vrati. Ti večerni muzikalni sestanki so bili najlepši čas mojega življenja. Proti koncu počitnic sva šla skupno v Trst in dalje po Adriji. To je bil vrhunec moje sreče.

Ko prideva nazaj domov, prihiti Pavel zjutraj k meni žalosten in ves izpremenjen in mi pove, da se bliža naglim korakom čas najine ločitve, oče njegov je namreč prestavljen v mesto N. in on mora seveda tudi proč. Bil je ves nesrečen. Pa tudi jaz sem čutil, kaj da izgubim ž njim. A temu pomoči ni bilo mogoče. V enem tednu so odhajali in spremljal sem jih na kolodvor. Čudno miren je bil, le oči so se mu žalostno svetile. Da mu je pa v srcu divjal vihar, sem le predobro vedel. Pri poslavljanju mi je rekel: „Ne bodi žalosten, čez leto dni sva zopet skupaj na vseučilišču. In vsake počitnice med šolskim letom te pridem obiskat. Dopisovala si bodeva prav pridno, veš! Z Bogom!“

Vlak se je začel polagoma premikati. Pavel mi je dolgo mahal z robcem, dokler ni vlak zginil za ovinkom. Šel sem apatičen domov v svojo sobo, se vrgel na divan in strmel v strop.

Dva dneva sta pretekla in prišla je razglednica od Pavla z francoskimi besedami: „Jaz sem tu in ne vem, kaj bo! V par dneh več.“ In potem so prihajala njegova pisma, na katera sem točno odgovarjal. Vsa imam še spravljena v svoji miznici in večkrat jih vzamem v roko in čitam. Par odlomkov iz velikega števila njegovih pisem priobčim. Iz njih se spozna njegovo življenje, zunanje in notranje:

„Mogoče Te je moja prva razglednica nekoliko prestrašila. Paj saj veš, prvi utisi — in vsak začetek je pač težak. Navaditi se bom moral. Sicer pa ne misli, da je tu tako grozno. Okolica je naravnost krasna, le mestece je zanemarjeno in in ljudje mi ne ugajajo. Če bi Tebe tu imel, bi bil to raj. O sošolcih, profesorjih in življenju tukaj sploh Ti bom že kmalu poročal. —

„Prav srčno se Ti zahvaljujem za Tvoje pismo. Ti ne veš, kakor me vsako Tvoje poročilo razveseli. Komaj čakam na Tvoj odgovor. In zakaj? Šele sedaj, ko sem tu sam in imam časa misliti, čutim, kako sva eden na drugega navezana, kako sta

najini duši sorodni. Tu se nisem sprijaznil z nikomur in se menda tudi ne bom. S sošolci občujem prijazno, a le bolj konvencionalno. Zdi se mi, da so vsi drugačni, kakor moji prejšni sošolci. Seveda sem se tudi jaz izpremenil, to dobro vem. Postal sem tih, miren, najraje hodim sam okoli in premišljudem. In kaj? Ne morem in ne znam Ti tega povedati.“ —

V božičnih počitnicah me je Pavel obiskal. Preživela sva nekaj presrečnih ur v tišini moji sobice in se pogovarjala o vsem, kar sva si vedela povedati. Iz vseh njegovih besed sem spoznal, da mu kraj ugaja, „le če bi ljudi ne bilo“. Pravil mi je mnogo, mnogo; postal je pisatelj, spisal že v razne časnike nekaj podlistkov, poslovenil par francoskih pesmi in začel je komedijo malomestnega življenja: „V njej bom glavni jekam jaz in življenje moje pa tako, kakor si ga v duhu predstavljam; več boš mogoče kmalu zvedel“, tako mi je pravil o svojem prvem slovstvenem delovanju. Prej še slutil nisem, da hoče biti pisatelj. Naglo so nama potekle ure, moral je na vlak, nazaj domov.

Zima se je bližala koncu. Pavel mi je pisal bolj poredkoma. Opravičeval se je s tem, da je na koncu tečaja dosti dela, da mi bo pozneje tem več poročal. Marca sem dobil po dolgem molku zopet pismo, ki sem ga bral z največjim zanimanjem, saj mi je pokazalo vso njegovo dušo.

Glasi se je: „Najdražji prijatelj! Moram Ti zopet enkrat pisati, kajti dolgo že nisi od mene nič slišal in nekaj mi pravi, da moram pisati. Sam sem doma in nič me ne moti. Vsi moji, stariši in sestre, so se odpeljali na kolodvor. Zgodaj je, komaj štiri po polnoči. Krasna mesečna noč. Pišem Ti pri odprtem oknu, topel veter mi prihaja v sobo. V daljavi, velikanski daljavi vidim planine. To se zgodi tu le redkorat ob najjasnejših dnevih. In te dneve jaz ljubim, ljubim jih, ker vidim planine, ki jih tako ljubim. Pa čeravno ljubim te dneve, sem ravno ob njih najbolj nesrečen. Čudil se boš, jaz imam domotožje. Toži se mi po planinah, po Tebi, po prejšnjih časih. „Pod trto bivam zdaj, v deželi rajskomili, srce pa gor mi sili nazaj v planinski raj. — Zakaj nazaj? Ne vprašajte zakaj!“ O tej moji bolesti ne ve nihče, Tebi jo rad zaupam. Jaz trpim, kako trpim ve le Bog in jaz. Mogoče Ti prihodnjic kaj več pišem, danes ne morem. Z Bogom! Tvoj Pavel.“

To pismo me je užalostilo, kajti vedel sem, kako silno mora re več trpeti, saj ni bil vsakdanji človek. Iz pisem in njegovih črtic sem spoznal, da je globoka pesnička duša, idealist, ki bo v malomestnem življenju umrl, če ne pride rešitve. In rešitev je prišla . . .

Krasen majnikov dan. Sedim doma pri oknu in se učim. Pozvoni. Grem odpirat. Poštni sel z brzozavko za me. Nemogoče. Odprem čitam: „Pavel na smrt bolan vas hoče na vsak način videti. Pridite takoj, kakor naglo mogoče.“

Bil sem kakor od strele zadet. On na smrtni postelji? Saj ni bil nič bolan. Niti minute nisem smel zamuditi, ker biti tu mora hudo, če sestra s tako odločnostjo brzjavi. V kratkem času sem bil na kolodvoru in proti večeru sem prišel na svoj cilj. Sestra me je čakala z vozom na kolodvoru. V diru je šlo v mesto. In tu sem zvedel njegovo bolezen: „Gad ga je pičil ko je zvečer igral na goslih v vrtu. Pomoči ni več. Polagoma a tem gotoveje deluje strup.“ Odgovoril ji nisem nič, bil sem čisto apatičen. Taka smrt!

Dospevši k hiši sva naglo hitela po stopnjicah. Ravno je odhajal duhovnik, srebrolas starček. Vstopil sem v sobo in obstal; mislil sem, da se bom onesvetil, ko sem videl Pavla sloneti v postelji. Bil je smrtno blede. Živo so se mu zablesteli oči, ko me je ugledal. Stopil sem k njemu in ga poljubil: „Pavel, Pavel! . . .“ Prijel me je nežno za roko. S tihim glasom me je ogovoril: „Zadnjič sva skupaj, da zadnjič in zame je bolje tako“. Začel sem ihteti od globoke bolesti. „Ne jokaj! Bog te obvaruj na vseh potih življenja, delaj za narod, stremi za vsem lepim, za dobrim. Jaz bi tudi rad živel, a zame ni življenje. Jaz nisem za življenje, idealist za blato, kak drug človek se v njem očisti, izbrusi jaz bi se le umazal. „Mlad umrje, kogar bogovi ljubijo“, to je resnica in jaz umrjem rad. Le od tebe se ne morem odtrgati. A to mora biti. Hvala ti, da si prišel. Nekaj imam zate, za spomin. Hrani to in beri!“ Pri teh besedah je potegnil izpod vzglavja papirnat zavitek in mi ga podal: „Moja zapuščina“. Grenko se je nasmehnil. „Le eno prošnjo imam še, podaj mi gosli, tamle so. Sedi k glasovirju, zaigrajva zadnjič: „Nazaj v planinski raj!“ Podal sem mu gosli in sedel k glasovirju. „Odpri, prosim, okno!“ Radovoljno sem mu ustregel. Pogled mi je padel ven na krasno pokrajino, duhtečo v majskeem cvetju in zadaj so žarele planine v zadnjih solnčnih žarkih. Začela sva. Igral je iz dna svoje duše, kakor da bi hotel vse svoje gorje, svoje hrepenenje izliti v jokajoče glasove. Stariši in sestre so vstopili. Igral sem glasovir in ga gledal. Oči je imel oprte skozi okno na planine . . . „Zakaj nazaj? — Nazaj v planinski raj!“ Gosli so mu zdrsnile iz rok pri zadnjih akordih, legel je nazaj. Smrtni boj. Jaz sem se komaj zavedal, kaj se godi okoli mene.

* * *

Odprl sem njegov zavitek in našel v njem vso slovstveno zapuščino, pesmi, prestavljene in izvirne, črtice, začeto komedijo malomestnega življenja in — njegov dnevnik. Čitajte par mest iz njega:

„Pišem dnevnik, najdražji prijatelj, a pišem ga edino le zate. Gotovo se boš čudil temu, če boš čital sledne vrstice. Jaz slutim, da me kmalu ne bo več. Da je to resnica, vem zavrtdno. Jaz ne verujem ne na predestinacijo in ne na slutnje.

A v tem slučaju je drugače. Jaz imam čuvstvo, da ne morem več živeti. In bolje je, da umrjem. Življenje sem okusil dosti, če ne preveč. Okusil sem ga od vseh strani, solčnih in senčnih, sladkih in grenkih. Pravim „okusil sem ga“, kajti to mi je dosti, globoko notri seči nisem mogel, pa tudi ne hotel. Kaj je življenje in kaj je človek v življenju? Teh problemov ne bom razmišljeval, ker jih itak ne bi mogel rešiti in rešil jih sploh ne bo nihče. Jaz se za širni svet ne brigam, ustvaril sem si svoj lasten svet, to sem jaz, ti in moja Mira: kar je zunaj zame ni. Našel sem v svojem življenju le dva človeka, ki jih ljubim, da, ljubim jih z ono globoko, tiho strastjo, ki se ne kaže na zunaj, ki sedaj tiho trpi, ko sem od obeh ločen, ljubezen, o kateri ne ve nihče. In sladko mi je, da nosim sam svojo bol, svet je hudoben, škodoželjno bi se mi smejal. Kaj se briga za idealiste, tepce! —

Živim skoraj samo še v spominih. Enkrat sem doli ob Adriji, peljem se v čolnu z znanci in med njimi je Mira. Solčni zahod, šumljenje svetlomodrih valov . . . Da, tedaj sem bil otrok in nisem vedel, kaj je ljubezen. Bil sem z Miro vedno skupaj, saj je v moji starosti. Igrala sva se, pela, hodila skupaj na kopališče in nazaj, zidala ob morju gradove iz kamna in ilovice, z eno besedo bila sva najboljša prijatelja. Tudi z njenim bratom sva se izvrstno razumela. In jaz otrok nisem slutil, da jo ljubim iz dna svoje duše, da ne morem biti brez nje. Zato mi sedaj vstajajo prošli dnevi pred očmi in one počitnice ob Adriji se mi ponavljajo v duhu tolikokrat! Misli mi tudi hite gor na krasni Bled, na jezero, na te. Celo svoje življenje, najlepše dneve preživim tu še enkrat in kako sladko je to! —

Hrani moj dnevnik in spominjaj se me! Pisan je z mojo srčno krvjo. Ne bodi žalosten, če ga čitaš, ker jaz bom tedaj že našel mir in konec bo težav in boja. Če prideš kedaj v ta kraj, pojdi na moj grob in misli na me. Sam bom ležal med tujci v tuji zemlji daleč proč od vsega, kar sem ljubil. Danes ne morem več pisati, tako sem žalosten. —

Mojo Miro, poznaš, vsaj površno. Če jo enkrat pozneje v življenju dobiš, ji lahko pokažeš te vrstice, če misliš, da bi bilo umestno in vredno. Naprej v prihodnost ne morem videti. Če se me še spominja ne vem, a upam trdno. Povej ji enkrat ob priliki, da sem jo ljubil, da jo še ljubim in da bi bil rad enkrat srečo vžival ob njeni strani! Toda kam mi uhajajo misli! Saj bo tako kmalu vsega konec. Prišla bo smrt. Čutim se čisto zdravega, krepkega, nič mi ni, a vendar bo prišla . . . Zdi se mi, da je ta moj dnevnik, moja oporoka za te. Prebiraj ga in spominjaj se me! —

Zdi se mi, kakor da sem gorska cvetka, presajena iz planin v tople solčne gorice, kjer mora umreti, če tudi ji ugaja življenje, a pogled se ji ozira nazaj, dokler ne premine. — Nikar se ne čudi, da pišem vse to le tebi, najdražji mi prijatelj. Lahko

bi se vprašal, zakaj ne pišem dnevnika za svoje stariše, za svoje sestre? Prav tehtnega logičnega vzroka ti ne morem navesti. Jaz jih imam seveda nad vse rad, kakoršna je pač ljubezen v družini. Vendar je to naravna ljubezen in ne ona idealna, globoka ljubezen, ki more vezati le sorodne duše, ki že čutijo svojo sorodnost pri prvem približanju. To ljubezen imajo pa le oni ljude, ki živijo v višjih sferah, daleč nad navadno maso. A ti so redki in mnogi med njimi zagazijo v navadno življenje, prilagodijo se njegovim razmeram, a to zato, ker nimajo moči in vztrajnosti. Jaz čutim, da sem eden teh višinskih bitij. To je oni tajni, skrivnostni čut na dnu moje duše, katerega se komaj zavedam, ki pa tli z neugasljivo močjo in ob času viharja vzplapola v plamen — tihega miru, neutешljivega stremljenja po višinski luči. Da boš te besede razumel prav, to vem; marsikdo bi me ne zastopil, če bi mu to povedal. —

Kako prekrasne so pomladne mesečne noči! Vsako jasno noč budim dolgo, dolgo! Iz svojega okna imam krasen razgled čez polja in gozdove do gorovja. Mesec pošilja na pokrajino oni čudoviti, modro — srebrni lesk, ki zavija vse v bliščeco se poltemo. Vse je pokrito z mističnim pajčolanom noči, tako kakor kaka bajna dežela. In midva sva pri oknu, jaz in moje ljube gosli. Neznansko rad igram v teh čarobnih nočeh. —

To je le par odstavkov njegovega dnevnika. Ko sem prečital celega, od tedaj ljubim Pavla še bolj, kakor sem ga prej. In kolikokrat se ga spominjam! Enkrat sem mu izpolnil željo in šel na njegov grob. Bil je mrzel zimski dan. Visoko po snegu sem gazil po grobeh n. skega pokopališča naprej do njegove gomile. Večerilo se je že. Burja je v divjem plesu vrtela neštete snežene kosme čez grobove. Na vzvišenem prostoru za kapelico v cipresnem gaju stoji na križ naslonjen jokajoč angelj. In tam spodaj spi moj nepozabni Pavel. Dolgo sem stal tam mislih in spomnil sem se pesnikovih besed:

„Tam zunaj pada mrzli sneg,
tam zunaj hodi črni greh,
preplašil tvoje bi oči,
oskrunil tvojo čisto kri:
Spavaj — spavaj!“

MINKA:

KAJ MOJ DRAGI . . .

Kaj moj dragi, ti vprašuješ,
kak se meni zdaj godi?
Saj ti davno nič več mar ni
radost, žalost mojih dni!

Pusti, naj umrjem mirno,
ako umreti si želim,
ako pa je moja volja
naj na novo spet živim!

KORITNIK:

MOJA LADJA.

Moja ladja čaka na razpotju
kot nevesta v slutnji neizvestni,
kakor duša v deželi brezcestni,
ki je zdvojena v brezupnem nasprotju . . .

Moja ladja brez ciljev, brez cest,
predana vetrovom, da ji zlomijo vesla,
vržena v življenje brez creda in gesla,
razbita, vtopljena v svojo lastno boleost!

SMEŠNICE.

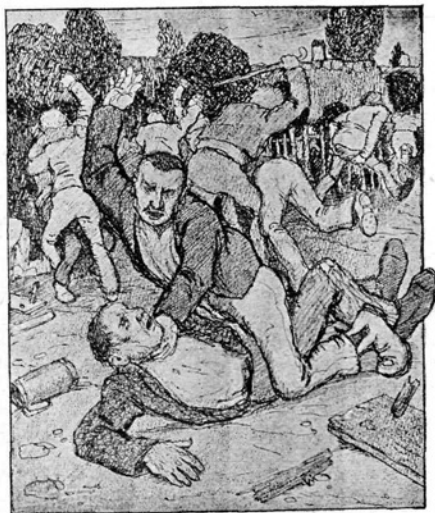
Manjše zlo

(pri čevljarju, kateri dela samo možko obutalo, učenec, kojemu mojster meče vedno čevlje na glavo):

„Oh, ko bi se bil šel rajši učiti tja, kjer delajo samo žensko obutalo.“

Brezobirni.

Janez: „Vsaj po glavi me tako ne tolči, lepo te prosim Miha, jaz moram jutri pisati pismo.“

Razpisujemo danes

jednajstegi natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se dpošljejo najkasneje do 15. novembra. Naslov: „DOMAČI PRIJATELJ“ v PRAGI VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydrovih proizvodov in člani njihovih družin.

Število rešenih ugank ne odločuje, ena zadostuje.

Cene so:

1. *V jeseni* (orig. slika v okvirju, mojstra A. Häuslerja).
2. A. Aškerc: *Prešernove poezije* (krasno vezana knjiga).
3. *Kip pretlikovca*.
4. *Pogled na Zader* (slika v okvirju).
5. Rado Murnik: *Navihanci* (krasno vezana knjiga).
6. *Majol. košarica za cvetljice*.
- 7.—8. *Posodice za kavo*: tri skudelice in krožniki z napisom: „Vydrova žitna kava“.

99. Uganka.

Fr. Mavrič iz Kozane.

Vsak, kdor to čitati zna,
prav gotovo me ima.
Dvozložna sem beseda.
Beri me naprej ali nazaj,
vedno ist pomen dobiš tedaj.

100. Uganka.

Eduardovič iz Polzele.

P	A		
	P	A	
		P	A

mišji tov
predstojnik
poljski sad.

101. Uganka.

Rudolf Vendimir, Ljubljana.

Z r žival, ki ne ve kaj je prah
s „š“ porednim otrokom strah.

102. Uganka.

Lovro Rajgelj, Ljubljana.

Na svetu brata bivata,
ki vse naokoli vidita.
Da bi pa videl brata brat,
ni bilo, ne bo nobenikrat.

103. Uganka.

Fr. Solar v Slovenski deželi.

Ptič, ki poje prav lepo,
solnce sije ko gorko;
čedno črno suktno ma,
ki se mu zelo poda.

Beri pa narobe ga
v skledi jed se ti smehlja,
ki jo na kmečki mizi,
vsak prav pogosto vidi.

104. Številna uganka.

Vinko Snežničanov
iz Kajtebriga.

V šoli vpraša učitelj:
„Krivec kakšen 123 teče ob
zahodni evropski obali?“
„Mrzli!“
„Marš tja v 321!“

105. Vprašanje.

Mihael Pustišek, Zdole.

Nihče me ne jé, pač me pa
grizejo; če me pa ne grizejo, me
pa sežgejo.

106. Magični kvadrat.

Silvester K. na Štajerskem.

a	a	e	e
i	i	l	n
o	o	p	p
r	r	r	v

Besede v vodoravnih vrstah
morajo se glasiti enako onim v na-
vpričnih in značijo: drevo, mali
delec, lesa, pisalno orodje, sveto-
pisemsko osebo.

107. Kraljeva pot.

Vekoslav Burja iz Ljubljane.

ža	je	nov	la	nek	daj	či	spo	mi
ron	da	gelj	so	rde	mi	ni		
iz	po	na	cv	kri	mi	v		
či	pr	et	va	le	me			
te	si	mi	ko	ži	ni			
	deh	ni	pre	se				
	gelj	et	bu	gna				
	na	de	cv	la				
	se	dam	ko	mir				
		jo	gle	di	vzbu			
			ta	cvi	la	ren		
				boj	Raz	ha		
					vi			

Rešitev ugank v 10. številu.

90. Bob, oko, bob. 91. Posode, po sode. 92. Velike Poljane. 93. Polh, polž. 94. Še masti, šemasti. 95. Domači Prijatelj. 96. Je mati, jemati. 97. Vinske trte grozd.

98. Travo kosil sem z ostro koso misli na dečlo, gledal za njo.	Ako ne mara ona za me, pa pokosim še nadeje vse!
--	---

Dobitki desetega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

1. *Florentinsko poprsje „Bianka“*: Ivanka Konjar, sopr. učitelja, Motnik.
2. O. Zupančič: *Čaša opojnosti* (kajiga): Jos. Cian, postajenačelnik, Jurdani p. Brežca.
3. *Album za razglednice*: Marica Močan, sopr. rač. podčastnika 17, pešp. Celovec.
4. *Pogled na Split* (slika): Andrej Horvat, poštni poduradnik, Rožna dolina 164, p. Vič.
5. Ivan Cankar: *Hiša Marie pomočnice* (knjiga): Jos. Uranič, c. kr. paznik, Trbovlje.
6. *Majol. vaza*: Antonija Ambrožič, posestnica Bled vila „Sokol“.
7. *Posodice za kavo*: Peter Jejčič, krojač, Šmarje pri Ajdovščini.
8. *Posodice za kavo*: Ludvik Herman, mizar, Zg. Ložnica, p. Žalec.

Listnica uredništva.

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank itd. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek, Zagreb, Ilica 20.

V. B. Od Vaših pesmic mi ugaja samo ena kitica; malo starinska je sicer, vendar jo bom objavila vsaj na temle mestu:

Naj pesnik opeva lepoto sveta, kar srce ogreva, le starga moža;	najle opeva doline, gore jaz bom opeval pa tvoje srce.
--	--

VSEBINA: KSAVER MEŠKO: Narodna. — VERA: Pomlad. — FRAN BOLKA: Svidenje. — MIJO MLADJENOVIC: Pred kovačnico. — DAMJAN: Izidor in Linka. — P. RIVERAIN: Nazaj v planinski raj. — MINKA: Kaj moj dragi... — KORITNIK: Moja ladja. — Smešnice. — Uganke.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.
Tisk firme Binko in Zika v Pragi II., Vodičkova 22.

Vydrova otroška moka:

Prihranjevanje otrok je prišlo v navado in začelo se je izdelovati mnogo preparatov za hranjenje otrok. Namen vseh je po svoji kemični sestavi in redilnosti nadomestiti materino mleko. Način izdelovanja upliva na okus in s tem na všečnost, s katero otrok preparat sprejme. V tem oziru je Vydrova otroška moka izdelek, kojega otroci radi uživajo. Njena kemična sestava zasluži posebne pozornosti. Blagovolite naprositi svojega zdravnika za razsodek. In končno izvolite uvažiti kaj se nam piše:

Franc Reven, c. kr. pisarn. pomočnik, Idrija: Naročam 1 kg. Vaše otroške moke ter prosim, da mi jo pošljete kar najhitreje mogoče, ker brez te moke moj sinček ne more biti.

Jernej Jelenc, poštni sluga v Ljubljani: Pošljite zopet 2 kg. Vaše otroške moke, ker naš mali jo jako rad uživa ter se je po nji že znatno izboljšal.

Jos. Zlatnik, c. kr. finanč. nadstražnik, Galtenhof: S poslano otroško moko sem popolnoma zadovoljen, ker moji hčerki jako prospeva, prosim za zopetno pošiljatev iste.

**A. Stef-
lova**, go-
stilničar-

ka, Praporišete, Nova Kdyně: Z Vašo otroško moko sem povsem zadovoljna: Naši hčerki izborna prospeva, priporočam jo vsem.

Eduard Vrba, Zniešenie v Galiciji: Prosim, da mi takoj pošljete 1 kg. Vaše otroške moke, ker našemu Karolu izborna tekne in on po njej tudi znamenito prospeva. Skrbeti hočem, da se Vam kar največ naročnikov pridobi.

Stanislav Čamsky, posestnik, Korkyně: Pošljite mi takoj 5 kg. Vaše otroške moke in to kar najhitreje, ker jo jako potrebujem. Naročili smo tu razglašeno moko, toda ta ne diši.

Neža Kralikova, sopr. c. kr. orož. stražm., Lažany: Naša mala Milka ne more biti niti en dan brez Vaše

izborne otroške moke. Stara je 11 mesecev, že hodi ter je sploh jako čila.

Ludvik Henzel, učitelj, Brnikov: Prosim, da mi takoj pošljete 3 kg. Vaše izborne otroške moke, ker mojemu sinčku jako prospava.

Fran. Jicha, mojster v železarni, Komarov: Z veseljem Vam moram priznati, da uživanje Vaše otroške moke mojemu 4 mesečnemu sinčku izborno prospava, vsled česar zopet naročam 1 kg.

Ema Novotna, sopr. vrtnarja Dunaj, XIII./lo, Rosenhügelpark. Prosim, da mi pošljete 3 kg. Vaše izvrstne otroške moke. Obenem si dovoljujem Vam poslati sliko naše male Emilke, da bodete videli, kako ji ta Vaša otroška moka prospava. Stara je 5 mesecev in že sama sedi.

Rudolf Sedlařík, postajepaznik, Polska Ostrava: Pri Vas naročena otroška moka naši Slavki jako tekne, tako, da se pri odstavljenju na materino mleko niti ne spomni. Prej dokler jo ni uživala, je ponoči jako slabo spala in na večer o spanju sploh ni hotela slišati. Sedaj ko uživa Vašo otroško moko zaspi takoj in v noči se prebudi enkrat, dvakrat. Izražam Vam toraj najsrčnejšo zahvalo za Vaš tako blagodarni izdelek. Obenem naročam zopet eno škatljo iste.

Jos. Košťal, trgovec, Dunaj VI., Gumpendorferstrasse 117.: Ker Vaša otroška moka mojemu sinku izborno tekne in prospava, naročam zopet 3 kg. iste.

Marija Žoldova, hiš. posestnica, Hrabenov: Prosim pošljite mi zopet 1 kg. Vaše izborne otroške moke, brez katere naša Jaruška noče nič jesti in spati.

Julius Tichak, učitelj, Tovačov: Dovoljujem si Vam naznaniti, da je Vaša otroška moka resnično dobra. Komaj jo otrok uživa 14 dni in že se pozna nasledek. Pozneje sporočim vse podrobno.

Jos. Marek, učitelj, Jinin: Prosim pošljite mi zopet 3 kg. Vaše otroške moke. Dela v resnici čudeže. Samo prosim, da naročilo ne odložite, ker je že primanjkuje.

Josef Uhlíř, nadučitelj, Pustkovec: Prosim, pošljite mi 1 steklenico Vaše otroške moke, katera je v resnici izvrstna.

Vaclav Hollinger, učitelj, Telce: Vaša otroška moka, katere sem naročil 1 kg. za poskušnjo se je znamenito obnesla. Dela naravnost čarobne čudeže. Naša mala Elinka se živi samo z njo in kako ji tekne, kar oblizuje se. Priporočal bodem Vašo otroško moko povsod. Pošljite je meni zopet 3 kg.

Jos. Paty, drogist, Pecka pri Novi Paky: Imamo dečka, 16 mesecev starega, katerega hranimo le z Vašo otroško moko. Dasi smo poskušali z drugimi izdelki, z nobeno se ni hotel navaditi. Edino Vaša mu vedno enako tekne in prospava. Zato tudi moram Vaši otroški moki izreči popolno priznanje. Obenem pošiljam njegovo sliko.

NOVOST.

STEKLENICE ZA VYDROVO OTROŠKO MOKO.

Za večkratno potrebo, priredili smo za našo otroško moko steklenice. Kupite si jo enkrat za vselej, z daljšo množino jo pa le doplnjujete. Je lepe oblike, iz čistega belega stekla za 80 vin. Napolnjena 3 K 20 vin. Z oziranjem na steklenico prenaradimo pozneje tudi zamotanje za celi $\frac{1}{2}$ kg. Vydrove otroške moke.

Mnogo mamic naroči 3 kg. moke naenkrat, ker taka pošiljatev gre poštine prosto. Komur ljubo, blagovoli si to steklenico naročiti. Na konec ostane gospodinji vedno praktična bodisi za kavo, sadje in t. d.

Vydrov juhni pridatek

je dosegel ogromni uspeh s svojim okusom in s ceno resnično nizko. Daje juhi oni izraziti juhni okus, kojega premnogokrat pogrešamo pri primanjkljaju sočnatega mladega mesa. Pripomore k pravilnemu „odišavljenju“ juh in omak. V svojo korist napravi skrbna gospodinja mali pokus.

1/4 kg. steklenica stane K 1.60.

Poročajo nam P. n.:

Franco Prelovec, mizar in gostilničar, Idrija: Pošljite mi takoj 2 steklenici Vašega izbornega juhnega pridataka.

Vaclav Elliaš, posestnik, Račany: Z Vašim juhnim pridatkom sem popolnoma zadovoljen. Juha odišavljena z njim ne more biti boljša.

Božena Rosolova, Hostivař: Blagovolite mi zopet poslati steklenico Vašega izbornega juhnega pridataka. Pri vsaki priložnosti ga toplo priporočam.

Marija Krašovec, Sv. Lovrenc, nad Mariborom: Vaš juhni pridatek je res nekaj finega, priporočljiv vsem gospodinjam.

Jos. Sirola, kovač, Klana: Juhni pridatek se nam vrlo dopade, sploh vsi Vaši izdelki zaslužijo pohvalo.

Jos. Lipovž, St. Vid pri Vipavi: Z zadnjo pošiljatvijo sem bil popolnoma zadovoljen posebno z juhnim pridatkom, ker isti ni le izboren samo za mesne juhe, ampak tudi za razna druga jedila.

Antonija Ažman, Javornik: Vaš juhni pridatek rabim skoraj vsak dan, ter moram neprisiljeno priznati, da mi jako dobro ugaja, ker po njem je vsaka jed veliko bolj vkusna.

Vydrove juhne konzerve

so izborni pripomoček gospodinjam, kakor tudi turistom in osamelim „mladenčem“. V hitrici se tu pripravi, brez vseh drugih priprav, samo z vodo, ognjem, malo soli, po potrebi tudi malo narezanega kruha, izborna juha, katera se enako prileže vsem družinskim členom bodisi dopoldne ali večer. Tudi v opoldne, pripravi li gospodinja goveje meso na drugačni, kakor navadni način.

Čitajte obsodke P. n.:

Josip Lapajne, trgovec, Ponikve, p. Slap: Prosim pošljite mi za 6 K „grahove konzerve“ ta se jako dopade meni in celi moji družini.

Ivan Papež, mizar v Skornem: Z Vašimi juhnimi konzervami sem popolnoma zadovoljen, ko te porabim takoj zopet naročim.

Jos. Berčič, Idrija: Z Vašimi juhnimi konzervami smo popolnoma zadovoljni. Škoda, da jih že prej nismo poznali. Priporočam jih vsem gospodinjam.

Ignac Skrbinšek, šolovodja, Planica, p. Fram: Z Vašimi izdelki sem popolnoma zadovoljen posebno pa z juhnimi konzervami, katere so tako praktične za hitro pripravo, kakor okusne.

Julija Smole, posestnica, Ljubljana: Vaše juhne konzerve so v vsakem oziru popolne izborne. Priporočljive niso le radi dobrega okusa ampak tudi radi nizke cene, kar je pri sedanji druginji za vsako gospodinjvo posebne važnosti.

Fran Kocjančič, Črnivec, p. Radovljica: Z Vašimi juhnimi konzervami sem popolnoma zadovoljen, posebno grahova mi izborna tekne.

Vydrvo malinovi grog.

Izborni gorki napoj, Vsacega ogreje in veselo razpoloži. Poskusite vsi, kedor ste pustil in slini, in Vi, ki se radi veselite. Vydrvo malinovi grog je veliki pripomoček vsem gospodinjam, posebno za pogostenje neprířakovanih gostov. Hitra in enostavna priprava.

1 steklenica K 2-.

Jakob Pavlí, Sv. Lovrence nad Mari-borom: Malinov grog je v resnici izvrsna, za od dela otrujeno telo poživljajoča pijãa.

Ivana Robník, veleposestnica, Lohница, p. Ruše: Malinov grog, katerega ste mi zadnjiã poslati, je mene, katero tudi celo mojo družino popolnoma zadovoljil, ker je res izbornega okusa.

Miha Zahlaãan, Glinje, p. Borovlje: Vzitek Vasega malinovega groga je posebno za priletne ljudi težko nadomestljiv.

Fran Zlof, Loka pri Zusmu: Vaš malinovi grog je izvrstna pijãa, katerega posebno bolnikom izvrstno prija.

Ivan Šmuc, gozd. ãuvaj, Mokrice, p. Studenec, Ig.: Z zadnjo posiljavijo malinovega groga sem zelo zadovoljen. Je izvrstna pijãa posebno za hitro prapravo. Posiljite mi zopet...

Vydrvo „Buhtn“.

Izborna pomoã gospodinjam. Brez vseh skrbi in tehtanja vsiplješ po navodlu to dišavo, namesto vseh drugih. Nasledek je gotov: Dišeãe in okusno pecivo.

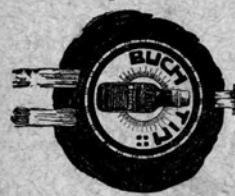
1/4 kg. steklenica 1 K.

Fran Fekojna, delavec, Novavas, p. Viã: Kar se tiãe Vasega „Buhtna“ priznam, da je res izvrstna iznaldba, kar mi je dosedaj potrdil, vsak, kateremu sem ga dal poskusiti. Deluje v vsem pecivu izvrstno.

F. Pulchartova, sopr. c. kr. pošt. oficijala, Hořovice na ãeskem: Vaš „Buhtn“ me popolnoma zadovoljuje, in niã semu ne more oãitati. Priznavam ga kot izborni pridatek k testu, ter ga vsakomur toplo priporoãam.

J. Ružek, župnik, Hradec pri Stoduna O.: Z Vašim „Buhtnom“, katerega naroujem že veã let, sem popolnoma zadovoljen, ter ga tudi drugim priporoãam.

Ivana Slejfova, sopr. naduãitelja, Borek na C.: Vaš „Buhtn“ daje vsakemu pecivu prijeten okus, vsled ãesar ga vsem gospodinjam smelo priporoãam.

Vydrova gorãica.

Izdeljujemo dve vrsti: navadno gortico francosko in pa zrnatu kremzko. Obe sta izbornega okusa in ne moremo drugateãe kakor svetovati: naroãiti si vsak, kdor ljubi dobro gorãico.

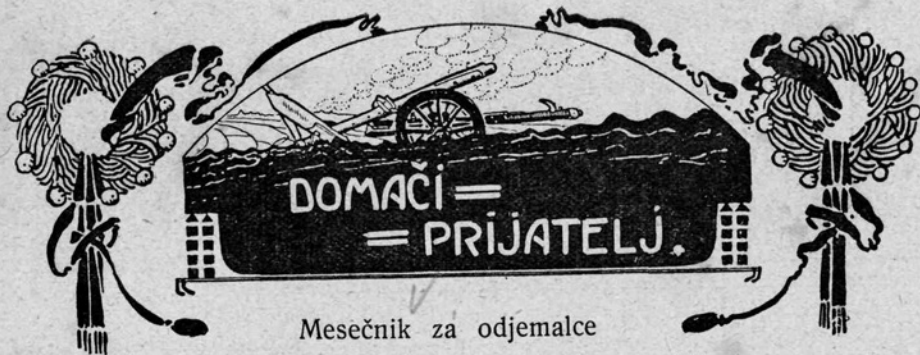
Vaclav Velgo, uãitelj, Hořovice na ãeskem: Danes sem prejel od Vas novo posiljatev ter sem kakor vselej, popolnoma zadovoljen. Gorãica po kremzãem naãinu, najnoveši Vaš izdelek, je tako prijemnega okusa, da ostanem Vaš narotnik.

K. Haunerova, sopr. oskrbnika, Praga: Poskusila sem Vaso gorãico francosko in kremzko, v resnici ste obe znameniti. In tako skrbno pripravljena. Pri meni je ne sme manjkati.

Fran Dvořak, uãitelj, Dušejov: Vaša gorãica po francoskem naãinu je izvrstna, Gospodinja pri kateri stanujem, ni in ni hotela verjeti, da stane samo 80 vin. Uživam jo vsak dan.

Jos. Self, naduãitelj, Bohumilice: Z zadnjo posiljiko gorãice sem bil jako zadovoljen. Ista prekaša podobne izdelke vseh drugih trdk. Vsem prijateljem jo toplo priporoãam.

Mesečník za odjemalce

Vydrove továrne hranil, v Prazi VIII.

Letník VI.

Predplácatí se ne more.

1. decembra 1909.

Vesele božične prazniky vsem „Vydrovcem“!

Naročite, kar morebiti do sedaj še ne poznate.
Vsak naš izdelek je koristen, tečni za vsako
gospodinstvo pripravní.

Ceník:

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečkah poštne prosta 5 kg	K 4:50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	2:40
Juhne konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) v škatlji za 25 porcijonov	1:50
Juhni prídadek, steklenica 1/4 kg.	1:60
Šumeči bonbon „Ambo“ in tudi „sidrom“ zavitek 50 kmd.	2:—
Malinovi grog	2:—
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 komadov	3:—
Oblati „Destin“ zavitek s 40 kmd.	2:—
Masleni oblati zavitek s 25 kmd.	2:—
Buhtin* v 1/4 kilogramskih stekleničah	1:—
Gorčica po francoskem in kremžkem načinu po 1/4 kg. po	—80

Pošiljatve od 6 K dalje (neračunajoč „Vydrovko“) pošiljamo p štíne prosto.

Vydrova továrna hranil Praga VIII.

Venovš Nezavdal.

Marta Piškova, sopr. prožnega mojstra, Sušice: Pošiljatev je v redu došla. Pričakovali smo jo, kajti naša Heluška ne more biti niti en dan brez Vaše izvrstne moke. Odkar je okusila Vašo otroško moko, samega mleka ne vzame, in druge hrane sedaj še ne dobi. Dobila je revca tudi črewni katar in vsa domača sredstva so bila zastonj. Nato smo poskusili z enim zavitkom Vaše otroše moke in takoj se je vse obrnilo. V kratkem času je bila Heluška zopet zdrava. Sedaj papa že peti kg. in v šestih tednih se je zredila za 2 kg. Kljub temu, da je stara še 26 tednov sedi sama, je vesela, čila, in počasi se ji že razvezuje jeziček. Vsakemu priporočam Vašo moko. V kratkem Vam pošljem tudi sliko naše Heluške.

Josipina Perin, Medana, Krmin: Prosim, pošljite 2 kg. Vaše otroške moke. Izkazalo se je pri prvem kg., da je nekaj izvrstnega za otroke.

B. Jos. Pollak, pismonoša, Frydland: Pošljam Vam sliko naše male „Vydrovke“. Vaša izborna otroška moka ji je pomogla na noge.

Valentin Pulko, nadučitelj, Dobje p. Planina: Prosim, pošljite mi 1 kg. Vaše otroške moke, ker našemu malemu jako ugaja.

Vaclav Nezavdal, želez. asistent, Vele-slavin: Pošiljam Vam sliko našega Venov-ška. Že v 7 tednih smo ga začeli hraniti z Vašo otroško moko, katera je iz njega naredila takega debeluha. V 8 mesecih je tehtal 8:34 kg. Ves ta čas nam sploh ni bolehal, želodečne bolezni spol ne pozna, kar se imamo zahvaliti edino le Vaši izborni otroški moki. Izpolnjujemo pa svojo milo dolžnost, ko jo vsakemu priporočamo, in vsaki skrbni mami svetujemo, naj je ne uporablja le za bolne otroke, kot zdravilo, ampak naj hrani svoje dete znjo tudi ko je zdravo, da se izogne vsem boleznim. Želimo Vaši otroški moki največje razširjenje, kar tudi v polni meri zasluži.

Fr. Novotny, tkalec, Križlice: Blagovolite sprejeti hvalo od našega sinčka, kateri je bil bolan od rojstva do 8 mesecev. Nič ni pomagalo, še zdravnika smo poklicali. Poskusili smo Vašo otroško moko in glej, on raste, kakor iz vode. Prosimo za 1 steklenico Vaše otroške moke.

Marica Pollak.

Vydrov „Buchtin“, ta zmes dišav za okusno pecivo. Na-
ročite pravočasno za božične potice.
1/4 kg. zadostuje za 25 kg. moke in stane 1 K.